

Dimbeleid openbare verlichting 2025

De raad van gemeente Vijfheerenlanden,

gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 13 mei 2025;

Besluit:

Het Dimbeleid openbare verlichting 2025 vast te stellen.

1 Inleiding

De openbare verlichting is verantwoordelijk voor een aanzienlijk aandeel van het energieverbruik in de openbare ruimte. Op 1 januari 2025 bestaat het areaal van de gemeente Vijfheerenlanden voor 58,3% uit ledverlichting. De reeds geplaatste led armaturen zijn standaard voorzien van dimregime 1A, waarbij het licht tussen 00.00 uur en 06.00 uur statisch gedimd wordt tot 70% van de oorspronkelijke lichtsterkte.

Om te besparen op het energieverbruik heeft de gemeente Vijfheerenlanden in november 2024 besloten om versneld het complete areaal te gaan voorzien van ledverlichting.

Met de uitvoering van het Beleid- en beheerplan 2025-2028 zal eind 2028 circa 95% van het areaal voorzien zijn van led. Tijdens de vaststelling van het Beleid- en beheerplan 2025-2028 is door gemeenteraad verzocht om het dimbeleid te optimaliseren.

Dit dimbeleid beschrijft de uitgangspunten die de gemeente Vijfheerenlanden hanteert voor alle nieuw te plaatsen armaturen vanaf 1 augustus 2025. Bestaande armaturen worden niet aangepast naar het nieuwe dimbeleid omdat deze kosten niet terugverdiend kunnen worden.

2 Doel van het dimbeleid

Het doel van het dimbeleid is om het verlichten van de openbare ruimte zo efficiënt mogelijk te organiseren om zodoende het energieverbruik te beperken. Hoewel verlichting kan bijdragen aan de verkeersveiligheid, sociale veiligheid, sfeer en beleving, is verlichting niet altijd nodig. Onnodig is verlichting als deze op volle sterkte brandt, terwijl er weinig verkeer of mensen op straat zijn, een lager lichtniveau is dan ook aanvaardbaar. Dat is te realiseren door het licht te dimmen.

Onderstaande foto's geven een doorgaande weg weer waarbij op de linker foto de verlichting op 100% brandt en op de rechter foto op 70%.

Belangrijk is dat het wegverloop en het verkeer voldoende zichtbaar blijven.

3 Kaderstelling

In dit hoofdstuk staan de kaders voor het dimbeleid van de gemeente Vijfheerenlanden.

3.1 Wetgeving en zorgplicht

Ten aanzien van het dimmen van de openbare verlichting of de openbare verlichting in het algemeen is er geen specifieke wetgeving. De gemeente heeft wel een zorgplicht ten aanzien van een veilige en toegankelijke openbare ruimte.

3.2 Beleid- en beheerplan Openbare Verlichting 2025-2028

De basis voor dit dimbeleid zijn de uitgangspunten die vermeld staan in het in november 2024 vastgestelde Beleid- en Beheerplan Openbare Verlichting 2025-2028.

Met de kanttekening dat de uitgangspunten ten aanzien van het dimbeleid (paragraaf 5.5.3, bladzijde 9) vervangen worden door dit dimbeleid.

3.3 Nederlandse Praktijkrichtlijn NPR13201

De Nederlandse Praktijkrichtlijn NPR13201 van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV) biedt handvaten bij het ontwerpen van verlichting voor de openbare ruimte. De NPR13201 biedt richtlijnen om een keuze te maken om wel of niet te gaan verlichten en geeft vervolgens een aanwijzing voor de benodigde lichtkwaliteit.

3.4 Dimsystemen

Er zijn in hoofdlijn drie manieren om het verlichtingsniveau aan te passen met dimmen.

1. Statisch dimmen
Op vaste vooraf ingestelde momenten wordt het verlichtingsniveau ingesteld.
2. Dynamisch dimmen.
De hoeveelheid licht wordt continu aangepast op de hoeveelheid weggebruikers die op dat moment in het gebied zijn.
3. Actief dimmen
Het op elk gewenst moment aanpassen van het verlichtingsniveau via internet.

3.5 Vijf standaard dimregimes bij statisch dimmen

Voor de openbare verlichting zijn landelijk vijf standaard dimregimes bepaald. Het betreft de dimregimes 1A, 2A, 3A, 4A en 5A.

Dimregime 1A

Vanaf inschakelen tot middernacht brandt de verlichting op 100%. Vanaf middernacht tot 6 uur brandt de verlichting op 70%. Vanaf 6 uur tot uitschakelen brandt de verlichting op 100%.

Dimregime 2A

Vanaf inschakelen tot middernacht brandt de verlichting op 100%. Vanaf middernacht tot 6 uur brandt de verlichting op 50%. Vanaf 6 uur tot uitschakelen brandt de verlichting op 100%.

Dimregime 3A

Vanaf inschakelen tot 22.00 uur brandt de verlichting op 100%. Vanaf 22.00 uur tot middernacht brandt de verlichting op 70%. Vanaf middernacht tot 5 uur in brandt de verlichting op 50%. Vanaf 5 uur tot 6 uur brandt de verlichting op 70%. Vanaf 6 uur tot uitschakelen brandt de verlichting op 100%.

Dimregime 4A

Vanaf inschakelen tot 20.00 uur brandt de verlichting op 100%. Vanaf 20.00 uur tot middernacht brandt de verlichting op 70%. Vanaf middernacht tot 5 uur brandt de verlichting op 50%. Vanaf 5 uur tot 6.30 uur brandt de verlichting op 70%. Vanaf 6.30 uur tot uitschakelen brandt de verlichting op 100%.

Dimregime 5A

Vanaf inschakelen tot 23.00 uur brandt de verlichting op 100%. Vanaf 23.00 uur tot 6 uur brandt de verlichting op 70%. Vanaf 6 uur tot uitschakelen brandt de verlichting op 100%.

4 Beleidsuitgangspunten

In dit hoofdstuk staan de beleidsuitgangspunten voor het dimmen van de openbare verlichting in de gemeente Vijfheerenlanden.

4.1 Statisch dimmen, dynamisch dimmen of actief dimmen.

In paragraaf 3.4 staan de drie beschikbare dimsysteem beschreven.

De gemeente Vijfheerenlanden kiest hoofdzakelijk voor statisch dimmen. Dit betekent dat op vaste momenten het licht wordt teruggedimd en 's morgens desgewenst weer wordt opgeschakeld naar 100%.

Dynamisch dimmen zal alleen toegepast worden bij nieuw te verlichten fietspaden, tenzij dynamisch dimmen in de toekomst gewenst is op specifieke locaties.

Dynamisch dimmen is vooral nuttig op wegen waar de verkeersdruk sterk varieert. Het is veel duurder in aanschaf, de technologie is complexer en de onderhoudskosten zijn duurder dan bij statisch dimmen.

Actief dimmen wordt niet toegepast, tenzij dit in de toekomst gewenst is op specifieke locaties.

4.1 Uitgangspunten dimmen vanaf 1 augustus 2025.

Met ingang van 1 augustus 2025 wordt het uitgangspunt dat het dimmen wordt afgestemd op het gebied waar de verlichting staat. Omdat elk gebied een andere inrichting, behoefte en gebruik heeft.

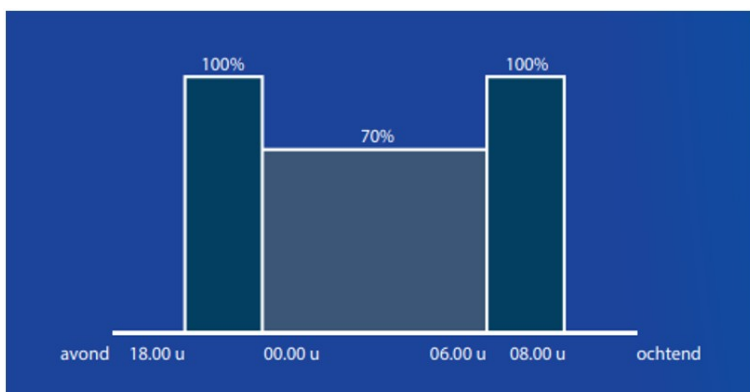
In paragraaf 4.2 tot en met 4.7 staat per gebied beschreven welk type dimregime de gemeente Vijfheerenlanden met ingang vanaf 1 augustus 2025 toepast bij nieuw te plaatsen verlichting. Ook bij armatuur vervangingen vanuit onderhoud of vervangingsprojecten worden de uitgangspunten van paragraaf 4.2 tot en met 4.7 toegepast.

Incidenteel kan afgeweken worden van deze uitgangspunten. Bijvoorbeeld in gebieden waar camera's staan is dimmen niet gewenst omdat de beelden van de camera dan niet bruikbaar zijn.

Alle reeds geplaatste led armaturen zijn standaard voorzien van dimregime 1A, waarbij het licht tussen 0.00 uur en 06.00 uur statisch gedimd wordt tot 70% van de oorspronkelijke lichtsterkte. De reed geplaatst led armaturen worden niet aangepast naar het nieuwe dimbeleid omdat deze kosten niet terugverdiend kunnen worden.

4.2 Woongebieden

In woongebieden is het uitgangspunt om alle nieuw te plaatsen armaturen te voorzien van Dimregime 1A. Dit uitgangspunt is ongewijzigd ten opzichte van de huidige situatie. Bij Dimregime 1A wordt de verlichting statisch gedimd tussen 00.00 en 06.00 uur tot 70% van de oorspronkelijke lichtsterkte.

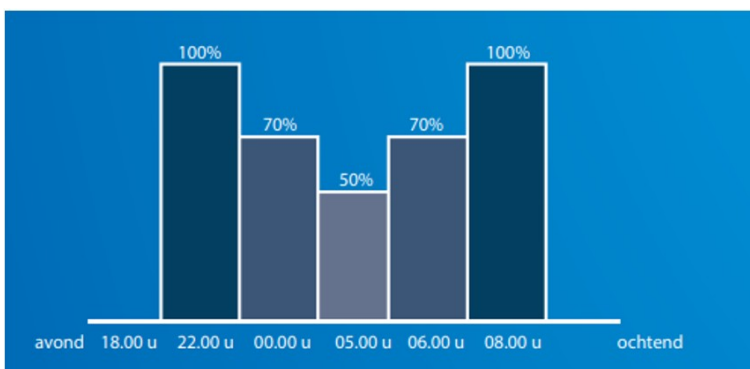
Dimregime 1A

Onderbouwing:

- Met dimmen tot 70% blijven de woongebieden in de nachtelijke uren voldoende verlicht met betrekking tot de sociale veiligheid en de zichtbaarheid voor mindervaliden.

4.3 Ontsluitingswegen

Langs de ontsluitingswegen is het uitgangspunt om alle nieuw te plaatsen armaturen te voorzien van Dimregime 3A. Bij Dimregime 3A wordt de verlichting statisch gedimd tot 70% tussen 22.00 en 00.00 uur, tot 50% tussen 00.00 en 05.00 uur en tot 70% tussen 05.00 uur en 06.00 uur van de oorspronkelijke lichtsterkte.

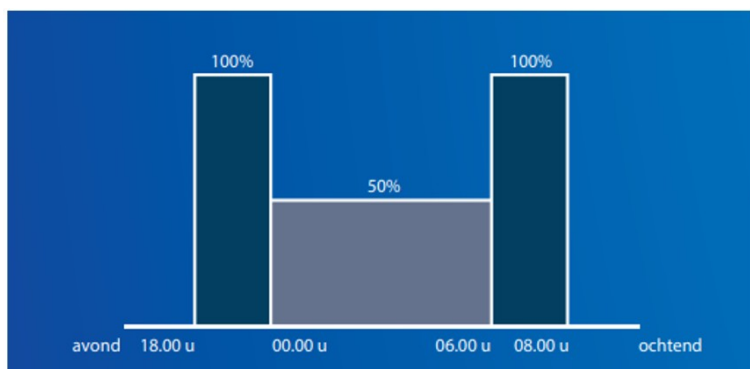
Dimregime 3A

Onderbouwing:

- Omdat de verkeersintensiteit na 22.00 uur afneemt en in de nachtelijke uren beperkt is, heeft het toepassen van Dimregime 3A geen negatieve consequenties voor de verkeersveiligheid.

4.4 Bedrijven- en parkeerterreinen

Op de bedrijven- en parkeerterreinen is het uitgangspunt om alle nieuw te plaatsen armaturen te voorzien van Dimregime 2A. Bij Dimregime 2A wordt de verlichting statisch gedimd tussen 00.00 uur en 06.00 uur tot 50% van de oorspronkelijke lichtsterkte.

Dimregime 2A

Onderbouwing:

- Tijdens de nachtelijke uren is er weinig bedrijvigheid op bedrijventerreinen en is er beperkt verkeer op parkeerterreinen. Desondanks blijft de verlichting op een acceptabel niveau voor het aanwezige verkeer.

4.5 Historische centrum gebieden

In de historische centrum gebieden is het uitgangspunt om niet te dimmen. Dit uitgangspunt is ongewijzigd te opzichte van de huidige situatie.

Onderbouwing:

- Deze gebieden zijn voorzien van decoratieve sfeervolle verlichting. Bij het dimmen van deze verlichting ontstaan er plekken die te donker worden.

4.6 Fietspaden

Nieuw te verlichten fietspaden

Langs nieuw te verlichten fietspaden is het uitgangspunt, dat de verlichting dynamisch wordt gedimd. Als er niemand fietst op loopt op het fietspad wordt de verlichting gedimd tot 30%. Zodra een fietser of voetganger wordt gedetecteerd gaat de verlichting aan tot 100%. Is de fietser voorbij, dan dimt de verlichting weer.

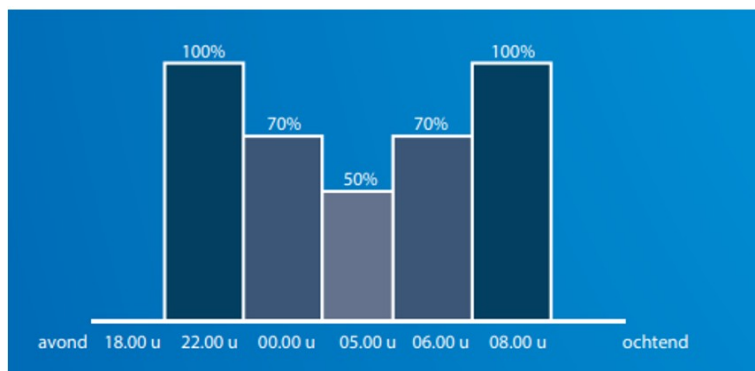
Onderbouwing:

- Met name langs fietspaden buiten de bebouwde kom waar verlichting gewenst is heeft dynamische verlichting als voordeel dat de natuur meer rust krijgt.

Bestaande verlichting langs fietspaden

Zodra meer dan 70% van de bestaande verlichting langs een fietspad aan vervanging toe is, is het uitgangspunt om de verlichting compleet te vernieuwen en dynamisch te gaan verlichten op dezelfde wijze als bij nieuw te verlichten fietspaden.

Als minder dan 70% van de bestaande verlichting langs een fietspad aan vervanging toe is, of bij losse armatuur vervangingen (bv stuk armatuur) wordt het armatuur voorzien van Dimregime 3A. Bij Dimregime 3A wordt de verlichting statisch gedimd tot 70% tussen 22.00 en 00.00 uur, tot 50% tussen 00.00 en 05.00 uur en tot 70% tussen 05.00 uur en 06.00 uur van de oorspronkelijke lichtsterkte.

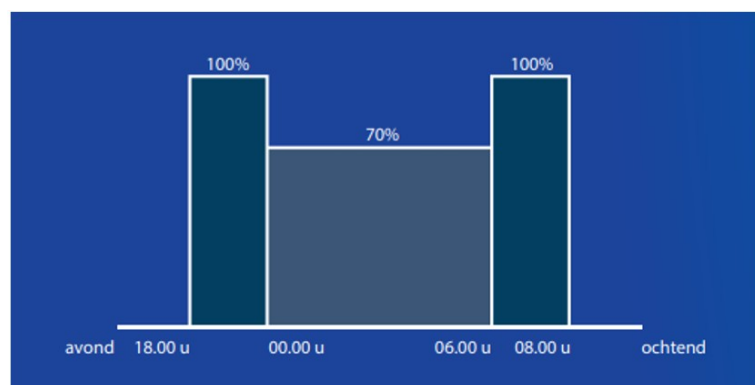

Dimregime 3A

4.7 Buitengebieden

De buitengebieden in de gemeente Vijfheerenlanden zijn voorzien van oriëntatie verlichting, wat inhoudt dat de onderlinge afstand van de lichtmasten groot is.

In de buitengebieden is het uitgangspunt om alle nieuw te plaatsen armaturen te voorzien van Dimregime 1A. Dit uitgangspunt is ongewijzigd te opzichte van de huidige situatie. Bij Dimregime 1A wordt de verlichting statisch gedimd tussen 00.00 en 06.00 uur tot 70% van de oorspronkelijke lichtsterkte.

Dimregime 1A

Onderbouwing:

- De wegen in het buitengebied zijn vaak niet voorzien van wegbelijning waardoor de weggebruiker naast de eigen verlichting is aangewezen op de al dan niet aanwezige openbare verlichting.
- In winterperiode is het regelmatig mistig in de buitengebieden. Wanneer dan meer gedimd wordt als 70% van de oorspronkelijke lichtsterkte kan dat negatief effect hebben op de verkeersveiligheid.

Aldus besloten door de raad van Vijfheerenlanden in zijn openbare vergadering van 29 september 2025

de raadsgriffier

K.I. (Krista) Goossens

de voorzitter

S. (Sjors) Fröhlich